

Kwalifikacje i uprawnienia pielęgniarki systemu/ratunkowej

Minister zdrowia w dniu 7 listopada 2007 roku podpisał rozporządzenie określające kompetencje pielęgniarki systemu w zakresie wykonywanych samodzielnie bez zlecenia lekarskiego medycznych czynności ratunkowych oraz podawania leków doraźnie w nagłych przypadkach bez zlecenia lekarskiego. Kompetencje te przyznano pielęgniarce systemu czyli osobie: posiadającej tytuł specjalisty lub specjalizującej się w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii, a także posiadającej ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii oraz posiadającej co najmniej 3-letni staż pracy w oddziałach tych specjalności, oddziałach pomocy doraźnej, izbach przyjęć lub pogotowiu ratunkowym.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA z dnia 7 listopada 2007 r.

w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego

(Dz. U. Nr 210, poz. 1540)

- wyciąg -

§ 2. Pielęgniarka systemu w rozumieniu art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410 oraz z 2007 r. Nr 89, poz. 590 i Nr 166, poz. 1172) jest uprawniona do wykonywania samodzielnie bez zlecenia lekarskiego medycznych czynności ratunkowych obejmujących:

- 1) ocenę stanu pacjenta w celu ustalenia postępowania i podjęcia decyzji o prowadzeniu lub odstąpieniu od medycznych czynności ratunkowych;
- 2) układanie pacjenta w pozycji właściwej dla jego stanu zdrowia lub odniesionych obrażeń;
- 3) podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej u dorosłych i dzieci według standardów ogłoszonych w obwieszczeniu wydanym na podstawie art. 43 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym;
- 4) bezprzyrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych;
- 5) przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności:
  - a) rurki ustno-gardłowej,
  - b) rurki nosowo-gardłowej,
  - c) maski krtaniowej,
  - d) rurki krtaniowej,
  - e) konikopunkcji, pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego;
- 6) odsysanie dróg oddechowych;
- 7) podjęcie tlenoterapii biernej lub wspomaganie oddechu lub wentylacji zastępczej powietrzem lub tlenem:
  - a) ręcznie - z użyciem:
    - maski twarzowej,
    - zastawki jednokierunkowej i worka oddechowego,
  - b) mechanicznie - z użyciem respiratora;
- 8) intubację dotchawiczą w laryngoskopii bezpośredniej w nagłym zatrzymaniu krążenia przez usta lub przez nos, bez użycia środków zwiotczających oraz prowadzenie wentylacji zastępczej;
- 9) wykonanie EKG;
- 10) wykonanie defibrylacji ręcznej na podstawie EKG;
- 11) wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej;
- 12) monitorowanie czynności układu oddechowego;

- 13) monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi;
  - 14) wykonanie kaniulacji żył obwodowych kończyn górnych i dolnych oraz żyły szyjnej zewnętrznej;
  - 15) wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu, pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego;
  - 16) podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, dotchawiczą, doustną, doodbytniczą i wziewną oraz doszpikową, przy użyciu gotowego zestawu (podawanie leków drogą doszpikową pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego);
  - 17) odbarczenie odmy przeżnej drogą nakłucia jamy opłucnowej, pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego;
  - 18) oznaczanie poziomu parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu, w tym w szczególności:
    - a) poziomu glukozy w surowicy,
    - b) poziomu elektrolitów w surowicy,
    - c) badania gazometrycznego krwi włosniczkowej;
  - 19) opatrywanie ran;
  - 20) tamowanie krwotoków;
  - 21) unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego;
  - 22) odebranie porodu nagłego w warunkach pozaszpitalnych;
  - 23) segregację medyczną w rozumieniu art. 43 ust. 2 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym;
  - 24) podejmowanie działań zabezpieczających w celu ograniczenia skutków zdrowotnych zdarzenia;
  - 25) przygotowanie pacjenta i opieka medyczna podczas transportu przez zespół ratownictwa medycznego w rozumieniu art. 3 pkt 10 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.
- § 3. Pielęgniarka, o której mowa w § 2, wykonująca określone w rozporządzeniu medyczne czynności ratunkowe jest uprawniona do podania pacjentowi doraźnie w nagłych wypadkach bez zlecenia lekarza leków zamieszczonych w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia.

Na początku roku firma Physio-Control wprowadziła na rynek produkt LUCAS - CPR - szwedzkie urządzenie służące do mechanicznej kompresji klatki piersiowej.

LUCAS - CPR jest w pełni pneumatycznym urządzeniem, które służy do kompresji klatki piersiowej w razie wystąpienia Nagłego Zatrzymania Krążenia. Zasilany tlenem lub powietrzem, automatycznie wykonuje masaż serca, dając pewność, że kompresja będzie prowadzona ściśle według wytycznych Europejskiej Rady Resuscytacji z roku 2005. Zgodnie z nimi masaż serca prowadzony jest bezustannie, w tempie 100 (-5) uciśnień na minutę, o głębokości 4-5 cm. Mechaniczna precyzja pozwala na skuteczne prowadzenie resuscytacji krążeniowo-oddechowej, włączając w to trudniejsze przypadki reanimacji o długim czasie trwania lub przeprowadzanej w trakcie transportu pacjenta.

Zainstalowanie urządzenia na klatce piersiowej pacjenta trwa kilkadziesiąt sekund - polega na wsunięciu pod plecy deski stabilizującej, nałożeniu górnej części w postaci podkładki uciskającej oraz zapięciu rąk pacjenta pasami mocującymi. Konstrukcja urządzenia pozwala na prowadzenie defibrylacji pacjenta bez konieczności zdejmowania LUCASa. Unikalną cechą urządzenia jest możliwość prowadzenia akcji ratowniczej przez godzinę bez potrzeby wyłączania sprzętu i przy zastosowaniu jednoczesnej defibrylacji.

ZALĄCZNIK Nr 2

WYKAZ LEKÓW PODAWANYCH PACJENTOWI PRZEZ PIELEŃNIARKE DORAŻNIE W NAGŁYCH WYPADKACH BEZ ZLECENIA LEKARZA

- 1 Acetylsalicylic acid tabletki od 0,3 do 0,5 g - doustnie
- 2 Amiodarone-roztwór do wstrzyknięcia 150 mg/3 ml - dożylnie, doszpikowo
- 3 Atropinum sulfuricum roztwór do wstrzyknięcia (0,5 mg/ml; 1 mg/ml) - domięśniowo, podskórnym, dożylnie, dotchawiczo, doszpikowo
- 4 Captoprilum-tabletki 12,5 mg - doustnie
- 5 Clemastineroztwór do wstrzyknięcia 2 mg/2 ml - domięśniowo
- 6 Clonazepam-roztwór do wstrzyknięcia 1 mg/ml - domięśniowo, dożylnie
- 7 Diazepam-roztwór do wstrzyknięcia lub wlewkę doodbytniczą (do 10 mg/2 ml) - domięśniowo, dożylnie, doszpikowo, doodbytniczo
- 8 Drotaverini hydrochloridum roztwór do wstrzyknięcia 20 mg/1 ml - domięśniowo, dożylnie, podskórnym
- 9 Epinephrine bitartrate roztwór do wstrzyknięcia (1 mg/ml) - domięśniowo, podskórnym, dożylnie, doszpikowo, dotchawiczo
- 10 Flumazenil-roztwór do wstrzyknięcia 500 µg/5 ml - dożylnie, doszpikowo
- 11 Furosemideroztwór do wstrzyknięcia (20 mg/2 ml) - domięśniowo, dożylnie, doszpikowo
- 12 Glucagon hydrochloride roztwór do wstrzyknięcia 1 mg/10 ml + rozpuszczalnik - domięśniowo
- 13 Glucosum 20%roztwór do wstrzyknięcia dożylnego (200 mg/ml) - dożylnie, doszpikowo
- 14 Glucosum 5%roztwór do wlewu dożylnego - dożylnie, doszpikowo
- 15 Glyceryl trinitrate tabletki 0,5 mg, aerozol do stosowania podjęzykowego - podjęzykowo
- 16 Hydrocortisone lub Methylprednisolone roztwór do wstrzyknięcia (Hydrocortisone 100 mg/ml, 250 mg/2 ml; Methylprednisolone 500 mg/10 ml, 1 g/10 ml) - dożylnie, doszpikowo
- 17 Magnesii sulfuricum roztwór do wstrzyknięcia 2 g/10 ml - dożylnie, doszpikowo
- 18 Ketoprofen-roztwór do wstrzyknięcia 100 mg/2 ml - domięśniowo, dożylnie, doszpikowo
- 19 Lignocainum hydrochloricum roztwór do wstrzyknięcia 100 mg/2 ml - dożylnie, dotchawiczo, doszpikowo
- 20 Midazolam po konsultacji z lekarzem roztwór do wstrzyknięcia 5 mg/amp. - domięśniowo, dożylnie, doszpikowo
- 21 Metoclopramidum roztwór do wstrzyknięcia 10 mg/2 ml - dożylnie, domięśniowo, doszpikowo
- 22 Morphine sulphate roztwór do wstrzyknięcia (10 mg/ml; 20 mg/ml) - domięśniowo, podskórnym, dożylnie, doszpikowo
- 23 Naloxonium hydrochloricum roztwór do wstrzyknięcia (400 µg/ml) - domięśniowo, podskórnym, dożylnie, doszpikowo, dotchawiczo
- 24 Natrium chloratum 0,9%roztwór do wlewu dożylnego - dożylnie, doszpikowo
- 25 Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny roztwór do wlewu dożylnego - dożylnie, doszpikowo
- 26 Salbutamol aerozol wziewny w roztworze do nebulizacji - wziewnie
- 27 Solutio Ringeri roztwór do wlewu dożylnego - dożylnie, doszpikowo
- 28 Tlen gaz - wziewnie, dotchawiczo

Komentarz redakcji Portalu Pielęgniarek i Położnych:

Należy zdawać sobie sprawę, że wyżej cytowany katalog uprawnień pielęgniarki systemu dotyczy przypadku wykonywania medycznych czynności ratunkowych - tj. świadczeń opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, udzielanych przez jednostkę systemu, zespół ratownictwa medycznego w warunkach pozaszpitalnych, w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Czyli pielęgniarki wykonującej zawód w zespole ratownictwa medycznego działającego w ramach systemu „Państwowe Ratownictwo Medyczne”! Warto również podkreślić, że kompetencje przyznane przez powyższe rozporządzenie dotyczą osoby posiadającej kwalifikacje pielęgniarki systemu, a nie osoby wykonującej zawód na stanowisku pielęgniarki systemu mimo braku posiadania kwalifikacji wymaganych od pielęgniarki systemu. (mm)